

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 15ης Ιουλίου 2004*

Στην υπόθεση C-239/02,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Rechtbank van Koophandel te Hasselt (Βέλγιο) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Douwe Egberts NV

και

Westrom Pharma NV,

Christophe Souranis, ασκούντος εμπορία υπό την επωνυμία «Établissements FICS»,

και μεταξύ

Douwe Egberts NV

και

FICS-World BVBA,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

η έκδοση προδικαστικής απόφασεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 28 ΕΚ, ως προς την ερμηνεία και το κύρος του άρθρου 2 της οδηγίας 1999/4/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Φεβρουαρίου 1999, για τα εκχυλίσματα καφέ και τα εκχυλίσματα κιχωρίου (ΕΕ L 66, σ. 26), και ως προς την ερμηνεία του άρθρου 18 της οδηγίας 2000/13/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαρτίου 2000, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επισήμανση, την παρουσίαση και τη διαφήμιση των τροφίμων (ΕΕ L 109, σ. 29),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τον C. W. A. Timmermans, πρόεδρο του δευτέρου τμήματος, τους J.-P. Puissochet, J. N. Cunha Rodrigues (εισηγητή), R. Schintgen και την N. Colneric, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: L. A. Geelhoed,

γραμματέας: M.-F. Contet, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Douwe Egberts NV, εκπροσωπούμενη από τους G. Glas και A. Wilsens, advocaten,

— η FICS-World BVBA, εκπροσωπούμενη από τον Y. Van Wallendael, advocaat,

- η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την A. Snoecx,

- το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εκπροσωπούμενο από τους A. Baas και M. Moore,

- το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, εκπροσωπούμενο από την E. Karlsson,

- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους M. França και H. M. H. Spreyart,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της Douwe Egberts NV, εκπροσωπούμενης από τον T. Heremans, advocaat, της FICS-World BVBA, εκπροσωπούμενης από τους Y. Van Wallendael και M. Roosen, advocaten, της Βελγικής Κυβερνήσεως εκπροσωπούμενης από τον J. Devadder και την D. Haven, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, εκπροσωπούμενου από τους A. Baas και M. Moore, του Συμβουλίου, εκπροσωπούμενου από την E. Karlsson και τον B. Driessen, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από την M.-J. Jonczy και τον A. Nijenhuis, κατά τη συνεδρίαση της 6ης Νοεμβρίου 2003,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 11ης Δεκεμβρίου 2003,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με απόφαση της 28ης Ιουνίου 2002, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο την 1η Ιουλίου 2002, το *Rechtbank van Koophandel te Hasselt* υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 28 ΕΚ, ως προς την ερμηνεία και το κύρος του άρθρου 2 της οδηγίας 1999/4/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Φεβρουαρίου 1999, για τα εκχυλίσματα καφέ και τα εκχυλίσματα κιχωρίου (ΕΕ L 66, σ. 26), και ως προς την ερμηνεία του άρθρου 18 της οδηγίας 2000/13/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαρτίου 2000, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επισήμανση, την παρουσίαση και τη διαφήμιση των τροφίμων (ΕΕ L 109, σ. 29).
- 2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς αφορώσας τη διάθεση στη βελγική αγορά ενός προϊόντος υπό την ονομασία «*DynaSvelte Koffie*» υπό συνθήκες οι οποίες, κατά την εταιρία *Douwe Egberts NV* (στο εξής: *Douwe Egberts*), αντιβαίνουν στις εθνικές διατάξεις περί της διαφημίσεως και της επισήμανσεως των τροφίμων.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση

- 3 Η οδηγία 1999/4 ορίζει στο άρθρο της 2 τα εξής:

«Η οδηγία 79/112/ΕΟΚ εφαρμόζεται στο προϊόντα που ορίζονται στο παράρτημα, με τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) οι ονομασίες που προβλέπονται στο παράρτημα προορίζονται αποκλειστικά για τα προϊόντα που περιλαμβάνονται σ' αυτό και πρέπει να χρησιμοποιούνται στο εμπόριο για την περιγραφή τους. Οι ονομασίες αυτές συμπληρώνονται, αν χρειασθεί, με έναν από τους ακόλουθους όρους:

— “πολτός” ή “πάστα” ή “σε μορφή πολτού” ή “σε μορφή πάστας”

ή

— “υγρό” ή “σε υγρή μορφή”.

[...]»

4 Το άρθρο 3 της ίδιας οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη δεν θεσπίζουν, για τα προϊόντα που ορίζονται στο παράρτημα, εθνικές διατάξεις που δεν προβλέπονται από την παρούσα οδηγία.»

5 Το σημείο 1 του παραρτήματος της οδηγίας 1999/4, τιτλοφορούμενο «εκχύλισμα καφέ, διαλυτό εκχύλισμα καφέ, διαλυτός καφές ή στιγμιαίος καφές» διευκρινίζει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Το συμπυκνωμένο προϊόν που λαμβάνεται από την εκχύλιση πεφρυγμένων (καβουρδισμένων) κόκκων καφέ, με τη χρήση μόνο νερού ως μέσου εκχυλίσεως και αποκλειομένης κάθε μεθόδου υδρολύσεως με προσθήκη οξέος ή βάσεως.

[...]

Το στερεό εκχύλισμα καφέ και το εκχύλισμα καφέ σε πολτό δεν πρέπει να περιέχουν άλλα στοιχεία πέραν εκείνων που προέρχονται από την εκχύλιση του καφέ. [...]

- 6 Η τέταρτη, πέμπτη, έκτη και όγδοη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2000/13 έχουν ως εξής:

«(4) Αντικείμενο της παρούσας οδηγίας πρέπει να είναι η θέσπιση των κοινοτικών κανόνων, γενικού και οριζοντίου χαρακτήρα που θα εφαρμόζονται στο σύνολο των τροφίμων που διατίθενται στο εμπόριο.

(5) Τουναντίον, οι κανόνες ειδικού και καθέτου χαρακτήρα που θα αφορούν μόνο μερικά καθορισμένα τρόφιμα, πρέπει να θεσπισθούν στο πλαίσιο των διατάξεων που διέπουν τα προϊόντα αυτά.

(6) Κάθε ρύθμιση σχετική με την επισήμανση των τροφίμων πρέπει να βασίζεται, πριν απ' όλα, στην αρχή της πληροφόρησης και της προστασίας των καταναλωτών.

(8) Μια λεπτομερής επισήμανση που αφορά την ακριβή φύση και τα χαρακτηριστικά των προϊόντων, η οποία επιτρέπει στον καταναλωτή να επιλέγει με πλήρη επίγνωση, είναι το καταλληλότερο μέσο, δεδομένου ότι δημιουργεί τα λιγότερα εμπόδια στην ελευθερία των συναλλαγών.»

7 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/13 προβλέπει τα εξής:

«Η επισήμανση και οι τρόποι σύμφωνα με τους οποίους πραγματοποιείται δεν πρέπει:

α) να είναι φύσεως τέτοιας, ώστε να οδηγεί σε πλάνη τον αγοραστή, ιδίως:

i) ως προς τα χαρακτηριστικά του τροφίμου και ιδίως τη φύση, την ταυτότητα, τις ιδιότητες, την σύνθεση, την ποσότητα, τη διατηρησιμότητα, την καταγωγή ή προέλευση, τον τρόπο παρασκευής ή λήψεως,

ii) με την απόδοση [σε] τρόφιμο αποτελεσμάτων ή ιδιοτήτων που δεν έχει,

iii) με τον υπαινιγμό ότι το τρόφιμο έχει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, ενώ στην πραγματικότητα όλα τα παρόμοια τρόφιμα έχουν αυτά τα ίδια χαρακτηριστικά.

β) με την επιφύλαξη των κοινοτικών διατάξεων σχετικά με τα φυσικά μεταλλικά νερά και με τα τρόφιμα ειδικής διατροφής, να αποδίδει σε τρόφιμο ιδιότητες πρόληψης, αγωγής και θεραπείας οποιασδήποτε ανθρώπινης ασθένειας ή να επικαλείται τις ιδιότητες αυτές.»

- 8 Το άρθρο 2, παράγραφος 3, στοιχείο β', της οδηγίας αυτής διευκρινίζει ότι οι απαγορεύσεις ή οι περιορισμοί που προβλέπονται στις παραγράφους 1 και 2 εφαρμόζονται επίσης και στη διαφήμιση.
- 9 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας:

«Η επισήμανση των τροφίμων περιλαμβάνει, σύμφωνα με τους όρους και υπό την επιφύλαξη των παρεκκλίσεων που προβλέπονται στα άρθρα 4 έως 17, τις ακόλουθες υποχρεωτικές ενδείξεις:

1) την ονομασία πώλησεως·

[...]

- 10 Σύμφωνα με το άρθρο 5 της εν λόγω οδηγίας:

«1. Η ονομασία πώλησης ενός τροφίμου είναι η ονομασία που προβλέπεται από τις κοινοτικές διατάξεις για το τρόφιμο αυτό.

[...]

2. Η ονομασία πωλήσεως δεν είναι δυνατό να αντικατασταθεί με εμπορικό ή βιομηχανικό σήμα ή με εμπορική ονομασία.

[...]»

11 Κατά το άρθρο 18 της οδηγίας 2000/13:

«1. Τα κράτη μέλη δεν δύνανται να απαγορεύσουν το εμπόριο τροφίμων τα οποία ανταποκρίνονται προς τους κανόνες που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία, με την εφαρμογή μη εναρμονισμένων εθνικών διατάξεων που ρυθμίζουν την επισήμανση και παρουσίαση ορισμένων τροφίμων ή των τροφίμων γενικά.

2. Η παράγραφος 1 δεν θα εφαρμόζεται στις εθνικές διατάξεις που δεν εναρμονίστηκαν από λόγους:

— προστασίας της δημοσίας υγείας,

— καταστολής της απάτης, εφ' όσον οι διατάξεις αυτές δεν εμποδίζουν την εφαρμογή των ορισμών και κανόνων που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία,

— προστασίας της εμπορικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, των ενδείξεων προελεύσεως, των ονομασιών προελεύσεως και καταστολής του αθέμιτου ανταγωνισμού.»

Η εθνική κανονιστική ρύθμιση

- 12 Το άρθρο 1 του βασιλικού διατάγματος της 5ης Μαρτίου 1987, περί του καφέ και των υποκαταστάτων καφέ (*Moniteur belge* της 12ης Ιουνίου 1987, σ. 9035), ορίζει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Για την εφαρμογή του παρόντος διατάγματος, νούνται ως:

1° καφές: ο προσηκόντως καθαρισμένος και καβουρδισμένος πυρήνας του κυάμου του καφεόδεντρου (είδος του γένους *Coffea*) [...]

- 13 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, αυτού του βασιλικού διατάγματος ορίζει τα εξής:

«Κατά την εμπορία, μόνον τα τρόφιμα στα οποία αναφέρεται το άρθρο 1 μπορούν και πρέπει να υποδηλώνονται με μια από τις ονομασίες που αντιστοιχεί προς τον ορισμό που δίδεται στο άρθρο αυτό.»

- 14 Το βασιλικό διάταγμα της 17ης Απριλίου 1980, περί της διαφήμισης των τροφίμων (*Moniteur belge* της 6ης Μαΐου 1980, σ. 5476), προβλέπει, στο άρθρο του 2, τα εξής:

«Κατά τη διαφήμιση των τροφίμων απαγορεύεται να γίνεται χρήση:

[...]

3^ο αναφορών στο αδυνάτισμα.

[...]

7^ο αναφορών σε ιατρικές συστάσεις, βεβαιώσεις, παραθέσεις απόψεων ιατρών ή συμβουλές ή σε δηλώσεις εγκρίσεως, εξαιρουμένης της μνείας ότι ένα τρόφιμο δεν πρέπει να χρησιμοποιείται αντιθέτως προς τις ιατρικές συμβουλές. [...]

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 15 Η Douwe Egberts NV παράγει και εμπορεύεται καφέ στη βελγική αγορά υπό το σήμα «Douwe Egberts». Προσφεύγει δικαστικώς κατά της εμπορίας ενός προϊόντος υπό την ονομασία «DynaSvelte Koffie», το οποίο παρασκευάζεται από την Westron Pharma NV και το οποίο, μέχρι και τις 31 Δεκεμβρίου 2001, διανεμόταν από τον Christophe Souranis, ασκούντα εμπορία υπό την επωνυμία «Établissements FICS». Κατόπιν, και, από 1ης Ιανουαρίου 2002, από τη FICS-World BVBA.

16 Η Douwe Egberts, στο πλαίσιο διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων ενώπιον του Rechtbank van Koophandel te Hasselt, ισχυρίζεται ότι οι αναγραφόμενες στη φιάλη, στη συσκευασία και στις οδηγίες χρήσεως του προϊόντος αυτού ενδείξεις, δηλαδή «η απόλυτη καινοτομία στον έλεγχο του βάρους», «αδυνάτισμα, καλύτερος έλεγχος του σωματικού βάρους, παρεμπόδιση της υπερβολικής αποθηκείσεως λίπους» και «η κατοχυρωμένη με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας στις Ηνωμένες Πολιτείες σύνθεση, ανακάλυψη της dr. Ann de Wees Allen, του Glycemie Research Institute», συνιστούν παράβαση διαφόρων εθνικών νομοθετικών διατάξεων που αφορούν τη διαφήμιση και την επισήμανση των τροφίμων.

17 Το Rechtbank van Koophandel te Hasselt, κρίνοντας ότι η έκβαση της διαφοράς εξηρτάτο από την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου και την εκτίμηση του κύρους της οδηγίας 1999/4, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 2 της οδηγίας 1999/4/ΕΚ [...] την έννοια ότι για τα απαριθμούμενα στο παράρτημα της οδηγίας αυτής προϊόντα μπορούν να χρησιμοποιούνται αποκλειστικώς και μόνον οι απαριθμούμενες στο παράρτημα αυτό ονομασίες πωλήσεως, χωρίς να είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν και άλλες ονομασίες μαζί με τις εν λόγω (π.χ. σε επινοηθείσα ή σε εμπορική ονομασία), ή έχει το άρθρο 2 την έννοια ότι μόνο για τα απαριθμούμενα στο παράρτημα της οδηγίας προϊόντα μπορούν να χρησιμοποιούνται οι απαριθμούμενες στο παράρτημα αυτό ονομασίες πωλήσεως, αλλά μαζί με τις εν λόγω ονομασίες πωλήσεως για τα προϊόντα αυτά μπορούν να χρησιμοποιούνται και άλλες ονομασίες (π.χ. σε επινοηθείσα ή σε εμπορική ονομασία);

2) Αν το Δικαστήριο [...] κρίνει ότι το άρθρο 2 της οδηγίας 1999/4/ΕΚ [...] έχει την έννοια ότι για τα απαριθμούμενα στο παράρτημα της οδηγίας αυτής προϊόντα μπορούν να χρησιμοποιούνται αποκλειστικώς και μόνον οι απαριθμούμενες στο παράρτημα αυτό ονομασίες πωλήσεως, χωρίς να είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν και άλλες ονομασίες μαζί με τις εν λόγω (π.χ. σε επινοηθείσα ή σε εμπορική ονομασία), μήπως τούτο συνεπάγεται ότι η οδηγία αυτή

αντιβαίνει προς το άρθρο 28 της Συνθήκης ΕΚ, το οποίο απαγορεύει τους ποσοτικούς περιορισμούς επί των εισαγωγών και όλα τα μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, ιδίως διότι η οδηγία αυτή, με την εφαρμογή της προαναφερθείσας ερμηνείας, όσον αφορά προϊόντα τα οποία ανταποκρίνονται στον ορισμό των εκχυλισμάτων καφέ που περιλαμβάνεται στο παράρτημα της οδηγίας:

— απαγορεύει τη χρήση άλλων ονομασιών πλην των ονομασιών “εκχύλισμα καφέ” ή “στιγμαίος καφές”, όπως η ονομασία “καφές”.

— κατά συνέπεια, επιφυλάσσει τη χρήση της ονομασίας “καφές” για μία μόνο μορφή “καφέ”, δηλαδή για τα σπέρματα καφέ.

— και επομένως προστατεύει τεχνητά την αγορά καφέ από ανταγωνιστικά προϊόντα, τα οποία συνίστανται σε άλλες μορφές καφέ εκτός των σπερμάτων καφέ, όπως είναι, μεταξύ άλλων, τα εκχυλίσματα καφέ και ο στιγμαίος καφές;

3) Έχει το άρθρο 18, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2000/13/ΕΚ πρώτον την έννοια ότι οι μη εναρμονισμένες εθνικές διατάξεις σχετικά με την επισήμανση, την παρουσίαση και τη διαφήμιση των τροφίμων, οι οποίες απαγορεύουν ορισμένες ενδείξεις όπως είναι οι “αναφορές στο αδυνάτισμα” και οι “αναφορές σε ιατρικές συστάσεις, βεβαιώσεις, παραθέσεις απόψεων ιατρών και ιατρικές συμβουλές ή σε δηλώσεις εγκρίσεως” στην επισήμανση και/ή παρουσίαση και/ή διαφήμιση των τροφίμων, ενώ η οδηγία δεν απαγορεύει τις ενδείξεις αυτές, συνιστούν παράβαση της εν λόγω οδηγίας, λαμβανομένου υπόψη του ότι η όγδοη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας αυτής ορίζει ότι η καταλληλότερη επισήμανση είναι αυτή που δημιουργεί τα λιγότερα εμπόδια στην ελευθερία των συναλλαγών, και δεύτερον την έννοια ότι, επομένως, αυτές οι εθνικές διατάξεις δεν πρέπει να εφαρμόζονται;

- 4) Έχει το άρθρο 18, παράγραφος 2, της οδηγίας 2000/13/ΕΚ την έννοια ότι ως “προστασία της δημοσίας υγείας” πρέπει να νοούνται οι μη εναρμονισμένες εθνικές διατάξεις σχετικά με την επισήμανση, την παρουσίαση και τη διαφήμιση των τροφίμων, οι οποίες απαγορεύουν ορισμένες ενδείξεις όπως είναι οι “αναφορές στο αδυνάτισμα” και οι “αναφορές σε ιατρικές συστάσεις, βεβαιώσεις, παραθέσεις απόψεων ιατρών και ιατρικές συμβουλές ή σε δηλώσεις εγκρίσεως”;
- 5) Έχει το άρθρο 28 της Συνθήκης ΕΚ την έννοια ότι εθνικές διατάξεις σχετικά με την επισήμανση, την παρουσίαση και τη διαφήμιση των τροφίμων, οι οποίες δεν έχουν εναρμονισθεί σε κοινοτικό επίπεδο και οι οποίες αποκλίνουν από την οδηγία 2000/13/ΕΟΚ, καθόσον απαγορεύουν ορισμένες ενδείξεις στην επισήμανση και/ή παρουσίαση και/ή διαφήμιση των τροφίμων, όπως είναι οι “αναφορές στο αδυνάτισμα” και οι “αναφορές σε ιατρικές συστάσεις, βεβαιώσεις, παραθέσεις απόψεων ιατρών και ιατρικές συμβουλές ή σε δηλώσεις εγκρίσεως” πρέπει να θεωρούνται μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος και/ή ποσοτικοί περιορισμοί επί των εισαγωγών μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, καθόσον οι εν λόγω εθνικές διατάξεις:

— αφενός, επιβάλλουν ένα επιπλέον βάρος στην εισαγωγή τροφίμων προκειμένου αυτά να καταστούν σύμφωνα προς την εθνική νομοθεσία και, κατά συνέπεια, εμποδίζουν το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο

και

— αφετέρου, δεν έχουν εφαρμογή σε όλους τους ενδιαφερομένους επιχειρηματίες που ασκούν τη δραστηριότητά τους στο εθνικό έδαφος, υπό την έννοια ότι υπάρχουν καθόλα παρεμφερή προϊόντα (π.χ. καλλυντικά προϊόντα), ως προς τα οποία δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις αυτές, ούτε

έχει εφαρμογή άλλη παρεμφερής διάταξη, και επομένως αυτές οι διατάξεις δεν πρέπει να εφαρμόζονται από το εθνικό δικαστήριο;»

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 18 Η Βελγική Κυβέρνηση, το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο εκφράζουν αμφιβολίες ως προς τη φύση του προϊόντος «DynaSvelte Koffie», η οποία θα μπορούσε να εμποδίσει την εν προκειμένω εφαρμογή της οδηγίας 1999/4. Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι, αν το προϊόν αυτό δεν αποτελεί τρόφιμο συνήθους καταναλώσεως, αλλά μάλλον τρόφιμο προοριζόμενο για ειδική διατροφή, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2000/13.
- 19 Υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με πάγια νομολογία, στο πλαίσιο της θεσπισθείσας από το άρθρο 234 ΕΚ συνεργασίας μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων, εναπόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο, το οποίο έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη της μέλλουσας να εκδοθεί δικαστικής αποφάσεως, να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιομορφίες της υποθέσεως, τόσο την αναγκαιότητα μιας προδικαστικής αποφάσεως για την έκδοση της δικής του αποφάσεως όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο (βλ., ιδίως, αποφάσεις της 13ης Μαρτίου 2001, C-379/98, PreussenElektra, Συλλογή 2001, σ. I-2099, σκέψη 38, και της 5ης Ιουνίου 2003, C-438/01, Design Concept, Συλλογή 2003, I-5617, σκέψη 14).
- 20 Στην υπό κρίση υπόθεση, πρέπει να δοθεί απάντηση στα υποβληθέντα ερωτήματα με αφετηρία την υπόθεση στην οποία βασίζεται το αιτούν δικαστήριο, δηλαδή ότι το προϊόν «DynaSvelte Koffie» αποτελεί τρόφιμο συνήθους καταναλώσεως και ότι εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 1999/4.

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 21 Με το πρώτο του ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν, κατά την εμπορία των προϊόντων που απαριθμούνται στο παράρτημα της οδηγίας 1999/4, μπορούν να χρησιμοποιούνται αποκλειστικώς και μόνον οι απαριθμούμενες στο παράρτημα αυτό ονομασίες πωλήσεως ή αν είναι δυνατόν να χρησιμοποιούνται και άλλες ονομασίες πωλήσεως μαζί με τις εν λόγω, όπως μια εμπορική ή μια επινοηθείσα ονομασία.
- 22 Επισημαίνεται κατ' αρχάς ότι η οδηγία 2000/13 θεσπίζει κανόνες, γενικού και οριζοντίου χαρακτήρα, εφαρμοστέους στο σύνολο των τροφίμων που διατίθενται στο εμπόριο, ενώ διατάξεις γενικού και καθέτου χαρακτήρα, αφορώσες αποκλειστικά τα εκχυλίσματα καφέ και κιχωρίου, θεσπίστηκαν με την οδηγία 1999/4.
- 23 Στο πλαίσιο αυτό, η οδηγία 1999/4 αποτελεί τομεακή οδηγία, υπό την έννοια της πέμπτης αιτιολογικής σκέψευς της οδηγίας 2000/13, και πρέπει να ερμηνεύεται υπό το πρίσμα της οδηγίας αυτής.
- 24 Κατά το άρθρο 2, στοιχείο α', της οδηγίας 1999/4, «οι ονομασίες που προβλέπονται στο παράρτημα προορίζονται αποκλειστικά για τα προϊόντα που περιλαμβάνονται σ' αυτό και πρέπει να χρησιμοποιούνται στο εμπόριο για την περιγραφή τους».
- 25 Εντεύθεν συνάγεται, αφενός, ότι οι ονομασίες πωλήσεως, ιδίως οι ονομασίες «εκχύλισμα καφέ», «διαλυτό εκχύλισμα καφέ», «διαλυτός καφές» και «στιγμιαίος καφές», μπορούν να χρησιμοποιούνται μόνο για την εμπορία των προϊόντων στα οποία έχει εφαρμογή η οδηγία 1999/4 και, αφετέρου, ότι η χρησιμοποίησή τους είναι υποχρεωτική.

- 26 Εξάλλου, όπως διευκρίνισαν το Κοινοβούλιο και η Επιτροπή, το άρθρο 3 της οδηγίας 2000/13 απαριθμεί τις ενδείξεις οι οποίες επιβάλλεται να αναγράφονται στην επισήμανση των τροφίμων, μεταξύ των οποίων η ονομασία πωλήσεως, χωρίς ωστόσο να αποκλείεται η χρησιμοποίηση άλλων ενδείξεων.
- 27 Επιπλέον, το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2000/13 προβλέπει ότι η ονομασία πωλήσεως δεν είναι δυνατό να αντικατασταθεί με εμπορικό ή βιομηχανικό σήμα ή με επινοηθείσα ονομασία, χωρίς ωστόσο να απογορεύει την ταυτόχρονη χρησιμοποίησή τους.
- 28 Συνεπώς, το άρθρο 2 της οδηγίας 1999/4 δεν απαγορεύει την αναγραφή μιας επινοηθείσας ονομασίας ή ενός εμπορικού σήματος μαζί με την υποχρεωτική ονομασία πωλήσεως. Μια τέτοια απαγόρευση θα περιόριζε την πληροφόρηση των καταναλωτών επί των χαρακτηριστικών των επίμαχων στην κύρια δίκη προϊόντων και θα αντέβαινε σε έναν από τους σκοπούς της έκτης αιτιολογικής σκέψης της οδηγίας 2000/13.
- 29 Επομένως, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 2 της οδηγίας 1999/4 έχει την έννοια ότι, κατά την εμπορία των προϊόντων που απαριθμούνται στο παράρτημα της οδηγίας αυτής, δεν απαγορεύεται να χρησιμοποιούνται και άλλες ονομασίες μαζί με τις ονομασίες πωλήσεως, όπως μια εμπορική ή μια επινοηθείσα ονομασία.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

- 30 Το ζήτημα του κύρους του άρθρου 2 της οδηγίας 1999/4 τέθηκε από το αιτούν δικαστήριο μόνο για την περίπτωση που, με την απάντηση στο πρώτο ερώτημα, το

Δικαστήριο θα έκρινε ότι το άρθρο αυτό έχει την έννοια ότι απαγορεύει, για τα προϊόντα που απαριθμούνται στο παράρτημα της οδηγίας αυτής, τη χρησιμοποίηση άλλων ονομασιών μαζί με τις ονομασίες πωλήσεως.

- 31 Λαμβανομένης υπόψη της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα.

Επί του τρίτου, τετάρτου και πέμπτου ερωτήματος

- 32 Με τα ερωτήματα αυτά, τα οποία πρέπει να εξετασθούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν το άρθρο 28 ΕΚ και το άρθρο 18, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2000/13 δεν επιτρέπουν εθνική κανονιστική ρύθμιση απαγορεύουσα τις αναφορές στο «αδυνάτισμα» και σε «ιατρικές συστάσεις, βεβαιώσεις, παραθέσεις απόψεων ιατρών και ιατρικές συμβουλές ή σε δηλώσεις εγκρίσεως» στην επισήμανση, στην παρουσίαση και στη διαφήμιση των τροφίμων.
- 33 Από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι το βασιλικό διάταγμα της 17ης Απριλίου 1980 απαγορεύει τη χρησιμοποίηση των επιδικίων ενδείξεων όχι μόνο στη διαφήμιση των τροφίμων, αλλά και στην επισήμανσή τους.
- 34 Όπως έκρινε το Δικαστήριο με την απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1990, C-241/89, SARPP (Συλλογή 1990, σ. I-4695, σκέψη 15), οι διατάξεις της οδηγίας περί επισημάνσεως διαφέρουν σε ένα βασικό σημείο από τις διατάξεις περί διαφημίσεως. Λόγω του γενικού και οριζοντίου χαρακτήρα της, η οδηγία επιτρέπει στα κράτη μέλη να διατηρούν ή να θεσπίζουν κανόνες που προστίθενται στους κανόνες της οδηγίας. Όσον αφορά την επισήμανση, τα όρια της αρμοδιότητας που ανατίθεται με τον τρόπο αυτό στα κράτη μέλη τίθενται από την ίδια την οδηγία, διότι αυτή απαριθμεί περιοριστικά, στο άρθρο 18, παράγραφος 2, τους λόγους που μπορούν να δικαιολογήσουν την εφαρμογή εθνικών κανόνων που δεν εναρμονίστηκαν και απαγορεύουν το εμπόριο τροφίμων τα οποία ανταποκρίνονται στους κανόνες της

οδηγίας. Ωστόσο, το άρθρο 18 της οδηγίας 2000/13 δεν εφαρμόζεται στη διαφήμιση. Κατά συνέπεια, το ερώτημα αν στον τομέα αυτό το κοινοτικό δίκαιο εμποδίζει την εφαρμογή εθνικής ρυθμίσεως που προστίθεται στους κανόνες που προβλέπει η οδηγία πρέπει να εξετασθεί ιδίως υπό το πρίσμα των διατάξεων της Συνθήκης περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και, ειδικότερα, των άρθρων 28 ΕΚ και 30 ΕΚ.

- 35 Συνεπώς, πρέπει να εξετασθούν χωριστά τα σημεία της εν λόγω εθνικής ρυθμίσεως που αφορούν αφενός την επισήμανση και αφετέρου τη διαφήμιση των τροφίμων.

Επί της επισήμανσεως των τροφίμων

- 36 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2000/13 απαγορεύει οποιαδήποτε ένδειξη έχουσα σχέση με ανθρώπινες ασθένειες, ανεξαρτήτως του αν αυτή μπορεί να παραπλανήσει ή όχι τον καταναλωτή, καθώς και τις ενδείξεις οι οποίες, καίτοι ουδόλως αναφέρονται σε ασθένειες, αλλά μάλλον, π.χ., στην υγεία, είναι παραπλανητικές (βλ. αποφάσεις της 23ης Ιανουαρίου 2003, C-221/00, Επιτροπή κατά Αυστρίας, Συλλογή 2003, σ. I-1007, σκέψη 35, και C-421/00, C-426/00 και C-16/01, Sterbenz και Haug, Συλλογή 2003, σ. I-1065, σκέψη 28).

- 37 Εξάλλου, το άρθρο 18, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/13 δεν επιτρέπει στα κράτη μέλη να λαμβάνουν μέτρα τα οποία συνίστανται σε απαγόρευση της εμπορίας τροφίμων ανταποκρινομένων στους κανόνες της εν λόγω οδηγίας.

- 38 Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι τα τρόφιμα των οποίων η επισήμανση περιέχει μη παραπλανητικές ενδείξεις σχετικές με την υγεία πρέπει να θεωρούνται ως ανταποκρινόμενα στους κανόνες της οδηγίας 2000/13, την εμπορία των οποίων δεν μπορούν να απαγορεύουν τα κράτη μέλη επικαλούμενα λόγους σχετιζόμενους με ενδεχόμενη παρανομία της εν λόγω επισήμανσεως (προπαρατεθείσες αποφάσεις Επιτροπή κατά Αυστρίας, σκέψη 37, και Sterbenz και Haug, σκέψη 30).
- 39 Όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 34 της παρούσας αποφάσεως, η οδηγία επιτρέπει ωστόσο στα κράτη μέλη να εφαρμόζουν μη εναρμονισμένους εθνικούς κανόνες που απαγορεύουν το εμπόριο τροφίμων τα οποία συνάδουν προς την εν λόγω οδηγία, άπαξ οι κανόνες αυτοί δικαιολογούνται βάσει του άρθρου της 18, παράγραφος 2, χωρίς να είναι ανάγκη να εκτιμηθούν από πλευράς των άρθρων 28 ΕΚ και 30 ΕΚ. Μεταξύ των λόγων που απαριθμούνται στο άρθρο αυτό περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, η προστασία της δημόσιας υγείας και των καταναλωτών.
- 40 Κατά το μέτρο που οι επίδικες διατάξεις του βασιλικού διατάγματος της 17ης Απριλίου 1980 απαγορεύουν κατά τρόπο απόλυτο τις αναφορές στο «αδυνάτισμα» και σε «ιατρικές συστάσεις, βεβαιώσεις, παραθέσεις απόψεων ιατρών και ιατρικές συμβουλές ή σε δηλώσεις εγκρίσεως», ανεξαρτήτως του αν οι ενδείξεις αυτές μπορούν να παραπλανήσουν τον καταναλωτή και καθόσον αυτές δεν αφορούν τις ανθρώπινες ασθένειες, οι εν λόγω διατάξεις πρέπει να θεωρηθούν μη εναρμονισμένοι εθνικοί κανόνες, των οποίων το συμβιβαστό προς το κοινοτικό δίκαιο εξαρτάται από τους λόγους στους οποίους βασίζονται και από την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας.
- 41 Καίτοι το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/13 απαγορεύει, αφενός, όλες τις σχετικές με την πρόληψη, την αγωγή και τη θεραπεία ανθρωπίνων ασθενειών ενδείξεις, ακόμα και αν δεν είναι μπορούν να παραπλανήσουν τον αγοραστή, και, αφετέρου, τις παραπλανητικές ενδείξεις που αφορούν την υγεία, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προστασία της δημόσιας υγείας, ακόμα και αν θεωρηθεί ότι σε μια συγκεκριμένη περίπτωση είναι δυνατόν να υπάρχουν σχετικοί κίνδυνοι, δεν μπορεί να δικαιολογήσει ένα τόσο περιοριστικό της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων σύστημα όπως αυτό που προκύπτει από την επίμαχη εθνική νομοθεσία (βλ., υπό την έννοια αυτή, προπαρατεθείσες αποφάσεις Επιτροπή κατά Αυστρίας, σκέψη 48, και Sterbenz και Haug, προπαρατεθείσα, σκέψη 37).

- 42 Πράγματι, υπάρχουν λιγότερο περιοριστικά μέτρα για την αποτροπή τέτοιων δευτερευόντων για την υγεία κινδύνων, όπως, μεταξύ άλλων, η υποχρέωση του παραγωγού ή του διανομέα του οικείου προϊόντος να αποδείξει, σε περίπτωση αμφιβολίας, την ουσιαστική ακρίβεια των πραγματικών στοιχείων που περιλαμβάνονται στην επισήμανση (βλ. αποφάσεις της 28ης Ιανουαρίου 1999, C-77/97, Unilever, Συλλογή 1999, σ. I-431, σκέψη 35, και Sterbenz και Haug, προπαρατεθείσα, σκέψη 38).
- 43 Μια απόλυτη απαγόρευση αναγραφής στην επισήμανση των τροφίμων ορισμένων ενδείξεων σχετικών με το αδυνάτισμα ή με ιατρικές συστάσεις, χωρίς να εξετάζεται κατά περίπτωση αν αυτές όντως μπορούν να παραπλανήσουν τον αγοραστή, θα είχε ως συνέπεια ότι τα τρόφιμα που φέρουν τις ενδείξεις αυτές δεν θα μπορούσαν να διατίθενται ελεύθερα στο εμπόριο στο Βέλγιο, ακόμη και σε περίπτωση που οι εν λόγω ενδείξεις δεν θα ήταν παραπλανητικές.
- 44 Ένα τέτοιο μέτρο βαίνει πέραν αυτού που είναι αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού της προστασίας των καταναλωτών από τις εξαπατήσεις και συνεπώς δεν μπορεί να δικαιολογηθεί δυνάμει του άρθρου 18, παράγραφος 2, της οδηγίας 2000/13.
- 45 Εξάλλου, στις περιπτώσεις στις οποίες οι επίμαχες ενδείξεις είναι επιστημονικώς θεμελιωμένες, παρέχουν στους καταναλωτές ουσιώδες πληροφοριακό στοιχείο, το οποίο μπορεί ακριβώς να τους ωθήσει να αγοράσουν και να καταναλώσουν το προϊόν ή να τους αποτρέψει.
- 46 Τέλος, όσον αφορά την ενδεχόμενη δυσχέρεια αποδείξεως, σε ορισμένες περιπτώσεις, του παραπλανητικού χαρακτήρα μιας ενδείξεως, υπενθυμίζεται ότι στα εθνικά δικαστήρια εναπόκειται, σε όλες τις αμφίβολες περιπτώσεις, να διαμορφώνουν την πεποίθησή τους λαμβάνοντας υπόψη την τεκμαιρόμενη προσδοκία του μέσου καταναλωτή, που έχει τη συνήθη πληροφόρηση και είναι ευλόγως προσεκτικός και συνετός (βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις της 4ης Απριλίου 2000, C-465/98, Darbo, Συλλογή 2000, σ. I-2297, σκέψη 20, και Sterbenz και Haug, προπαρατεθείσα, σκέψη 43).

- 47 Συνεπώς, στο τρίτο, τέταρτο και πέμπτο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, όσον αφορά την επισήμανση των τροφίμων, το άρθρο 18, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2000/13 έχει την έννοια ότι δεν επιτρέπει εθνική κανονιστική ρύθμιση, όπως η επίμαχη εν προκειμένω, η οποία απαγορεύει τις αναφορές στο «αδυνάτισμα» και σε «ιατρικές συστάσεις, βεβαιώσεις, παραθέσεις απόψεων ιατρών και ιατρικές συμβουλές ή σε δηλώσεις εγκρίσεως» στην επισήμανση και στην παρουσίαση των τροφίμων.

Επί της διαφήμισης των τροφίμων

- 48 Ως προς τα σημεία της εθνικής κανονιστικής ρυθμίσεως τα οποία αφορούν τη διαφήμιση των τροφίμων, επισημαίνεται ότι, αφενός, η ρύθμιση αυτή ταυτίζεται με την αφορώσα την επισήμανση και ότι, αφετέρου, το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/13, το οποίο έχει εφαρμογή στην επισήμανση, είναι, δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 3, στοιχείο β', της οδηγίας αυτής, εφαρμοστέο και στη διαφήμιση.
- 49 Υπό τις συνθήκες αυτές, λαμβανομένων υπόψη των διαπιστωθέντων στις σκέψεις 36 και 40 της παρούσας αποφάσεως, πρέπει να θεωρηθεί ότι η απόλυτη απαγόρευση των αναφορών στο «αδυνάτισμα» και σε «ιατρικές συστάσεις, βεβαιώσεις, παραθέσεις απόψεων ιατρών και ιατρικές συμβουλές ή σε δηλώσεις εγκρίσεως», στη διαφήμιση των τροφίμων, αποτελεί κανονιστική ρύθμιση μη εναρμονισθείσα με την οδηγία 2000/13.
- 50 Η ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων μεταξύ των κρατών μελών αποτελεί θεμελιώδη αρχή της Συνθήκης ΕΚ, η οποία εκφράζεται με την προβλεπόμενη στο άρθρο 28 ΕΚ απαγόρευση των ποσοτικών περιορισμών επί των εισαγωγών μεταξύ των κρατών μελών καθώς και των μέτρων ισοδυναμού αποτελέσματος.

- 51 Όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο, προκειμένου οι εθνικές διατάξεις οι οποίες περιορίζουν ή απαγορεύουν ορισμένες μορφές πωλήσεως να εκφεύγουν από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 28 ΕΚ, δεν πρέπει να είναι ικανές να εμποδίζουν την πρόσβαση στην αγορά των προϊόντων προελεύσεως άλλου κράτους μέλους ή να τη δυσχεραίνουν περισσότερο απ' ό,τι δυσχεραίνουν την πρόσβαση των εγχωρίων προϊόντων στην αγορά (απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 1993, C-267/91 και C-268/91, Keck και Mithouard, Συλλογή 1993, σ. I-6097, σκέψη 17).
- 52 Επισημαίνεται ότι τα τρόφιμα τα οποία παρασκευάζονται και διατίθενται στο εμπόριο νομίμως εντός των άλλων κρατών μελών και επί των οποίων, σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας 2000/13, μπορούν να αναγράφονται οι μη παραπλανητικές ενδείξεις οι οποίες αφορούν την υγεία, θα υφίσταντο περιορισμό της προσβάσεώς τους στη βελγική αγορά. Πράγματι, δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο να μπορεί να αποτελεί εμπόδιο στις εισαγωγές το γεγονός ότι ένας ενδιαφερόμενος επιχειρηματίας υποχρεώνεται να εγκαταλείψει ένα διαφημιστικό σύστημα το οποίο κρίνει ιδιαίτερα αποτελεσματικό (βλ., υπό την έννοια αυτή, προπαρατεθείσα απόφαση SARPP, σκέψη 29).
- 53 Εξάλλου, μια απόλυτη απαγόρευση της διαφημίσεως που αφορά τα χαρακτηριστικά ενός προϊόντος είναι ικανή να δυσχεραίνει την πρόσβαση στην αγορά νέων προϊόντων προελεύσεως άλλων κρατών μελών περισσότερο απ' ό,τι των εγχωρίων, με τα οποία ο καταναλωτής είναι περισσότερο εξοικειωμένος (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 8ης Μαρτίου 2001, C-405/98, Gourmet International Products, Συλλογή 2001, σ. I-1795, σκέψη 21).
- 54 Συνεπώς, η απαγόρευση την οποία θεσπίζει η εθνική κανονιστική ρύθμιση αποτελεί εμπόδιο στο ενδοκοινοτικό εμπόριο το οποίο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 28 ΕΚ.
- 55 Ένα τέτοιο εμπόδιο μπορεί να δικαιολογείται μόνον από έναν από τους λόγους γενικού συμφέροντος που απαριθμούνται στο άρθρο 30 ΕΚ, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η προστασία της υγείας και της ζωής των προσώπων, ή από μια από τις απαρέγκλιτες επιταγές που σκοπούν, μεταξύ άλλων, στην προστασία των

καταναλωτών. Πρέπει επίσης να είναι κατάλληλο για τη διασφάλιση της υλοποίησεως του στόχου τον οποίο επιδιώκει και δεν πρέπει να βαίνει πέραν του αναγκαίου για την επίτευξή του μέτρου (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 9ης Ιουλίου 1997, C-34/95 έως C-36/95, De Agostini και TV-Shop, Συλλογή 1997, σ. I-3843, σκέψη 45).

- 56 Οι λόγοι των οποίων γίνεται επίκληση για να δικαιολογηθούν τα σημεία της επίμαχης κανονιστικής ρυθμίσεως τα οποία αφορούν τη διαφήμιση ταυτίζονται με τους προβληθέντες για τη δικαιολόγηση των σημείων της ρυθμίσεως αυτής τα οποία αφορούν την επισήμανση, δηλαδή η προστασία της υγείας των ανθρώπων και η καταστολή της απάτης. Για τους λόγους που εκτίθενται στις σκέψεις 41 έως 46 της παρούσας αποφάσεως, τα επιχειρήματα αυτά δεν μπορούν να γίνουν δεκτά.
- 57 Εντούτοις και αντιθέτως προς τις εθνικές νομοθεσίες οι οποίες, όσον αφορά την επισήμανση, αντιβαίνουν στην οδηγία 2000/13 και οι οποίες δεν μπορούν να έχουν εφαρμογή στα εισαγόμενα τρόφιμα ούτε στα εγχώριας προελεύσεως τρόφιμα, οσάκις μια εθνική κανονιστική ρύθμιση αφορώσα τη διαφήμιση αντιβαίνει στα άρθρα 28 ΕΚ και 30 ΕΚ, η εφαρμογή αυτής της κανονιστικής ρυθμίσεως απαγορεύεται μόνον ως προς τα εισαγόμενα προϊόντα και όχι ως προς τα εγχώρια προϊόντα (προπαρατεθείσα απόφαση SARPP, σκέψη 16).
- 58 Δεδομένου ότι από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι η διαφορά της κύριας δίκης δεν αφορά τα εισαγόμενα τρόφιμα, στο εθνικό δικαστήριο απόκειται να ελέγξει σε ποιο μέτρο το εθνικό δίκαιο επιβάλλει να αναγνωρίζονται σε έναν ημεδαπό επιχειρηματία τα ίδια δικαιώματα με αυτά που θα αρύετο από το κοινοτικό δίκαιο ένας επιχειρηματίας άλλου κράτους μέλους τελών στην ίδια κατάσταση (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 2000, C-448/98, Guimont, Συλλογή 2000, σ. I-10663, σκέψη 23).
- 59 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο τρίτο, τέταρτο και πέμπτο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, όσον αφορά τη διαφήμιση των τροφίμων, τα άρθρα 28 ΕΚ και 30 ΕΚ έχουν την έννοια ότι δεν επιτρέπουν εθνική κανονιστική ρύθμιση η οποία απαγορεύει τις αναφορές στο «αδυνάτισμα» και σε «ιατρικές συστάσεις,

βεβαιώσεις, παραθέσεις απόψεων ιατρών και ιατρικές συμβουλές ή σε δηλώσεις εγκρίσεως» στη διαφήμιση των εισαγομένων από άλλα κράτη μέλη τροφίμων.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 60 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Βελγική Κυβέρνηση, το Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, καθώς και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με απόφαση της 28ης Ιουνίου 2002 το Rechtbank van Koophandel te Hasselt, αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 2 της οδηγίας 1999/4/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Φεβρουαρίου 1999, για τα εκχυλίσματα καφέ και τα εκχυλίσματα κιχωρίου, έχει την έννοια ότι, κατά την εμπορία των προϊόντων που απαριθμούνται στο παράρτημα της οδηγίας αυτής, δεν

απαγορεύεται να χρησιμοποιούνται και άλλες ονομασίες μαζί με τις ονομασίες πωλήσεως, όπως μια εμπορική ή μια επινοηθείσα ονομασία.

- 2) Το άρθρο 18, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2000/13/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαρτίου 2000, για προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την επισήμανση, την παρουσίαση και τη διαφήμιση των τροφίμων, έχει την έννοια ότι δεν επιτρέπει εθνική κανονιστική ρύθμιση, όπως η επίμαχη εν προκειμένω, η οποία απαγορεύει τις αναφορές στο «αδυνάτισμα» και σε «ιατρικές συστάσεις, βεβαιώσεις, παραθέσεις απόψεων ιατρών και ιατρικές συμβουλές ή σε δηλώσεις εγκρίσεως» στην επισήμανση και στην παρουσίαση των τροφίμων.
- 3) Τα άρθρα 28 ΕΚ και 30 ΕΚ έχουν την έννοια ότι δεν επιτρέπουν εθνική κανονιστική ρύθμιση η οποία απαγορεύει τις αναφορές στο «αδυνάτισμα» και σε «ιατρικές συστάσεις, βεβαιώσεις, παραθέσεις απόψεων ιατρών και ιατρικές συμβουλές ή σε δηλώσεις εγκρίσεως» στη διαφήμιση των εισαγομένων από άλλα κράτη μέλη τροφίμων.

Timmermans

Puissochet

Cunha Rodrigues

Schintgen

Colneric

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 15 Ιουλίου 2004.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος του δευτέρου τμήματος

R. Grass

C. W. A. Timmermans